

MRiPS

Rzeszów, dnia 9.07.2021r.

Szanowny Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów

Szanowny Panie Premierze,

w imieniu członków składamy na Pana ręce **PETYCJĘ** w związku z procedowanymi założeniami ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw (UD220) i zwracamy się do Pana z apelem o przeanalizowanie i uwzględnienie następujących argumentów, przemawiających za odstąpieniem od zakładanych zmian:

1. Proponowane rozwiązanie, polegające w szczególności na powierzeniu postępowania w sprawie świadczenia wychowawczego (500+) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, może niekorzystnie wpłynąć na **dostępność w/w wsparcia dla samych rodzin**. Liczba ośrodków pomocy społecznej w Polsce liczy ok. 2,5 tys., natomiast Zakład Ubezpieczeń Społecznych dysponuje w Polsce 322 jednostkami (w 2019r.- 43 oddziałami, 209 inspektoratami i 70 biurami terenowymi). Jednostki ZUS są najczęściej oddalone od miejsca zamieszkania wnioskodawców, co w znaczący sposób może utrudnić osobom kontakt z jednostką w załatwieniu sprawy. Miasta/gminy realizując zadanie poprzez m.in. ośrodki pomocy społecznej zapewniały i zapewniają mieszkańcom łatwy, szybki, sprawny dostęp, blisko miejsca zamieszkania, jak również możliwość skontaktowania się z urzędnikiem oraz załatwienia sprawy bez zbędnej zwłoki. W przypadku przejęcia zadania dotyczącego świadczenia wychowawczego przez ZUS będzie to znacznie ograniczone. Kontakt z oddziałem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest w chwili obecnej bardzo ograniczony. Korzystając z infolinii, bardzo trudno jest się połączyć z pracownikami ZUS i uzyskać stosowne informacje. Ponadto, nie zmienia nawet sytuacji fakt, iż w założeniu do ustawy zapowiedziano realizację programu wyłącznie z wykorzystaniem środków elektronicznych (platform internetowych). Większość osób korzysta już z systemów informatycznych, aby złożyć wniosek. Aczkolwiek nadal są osoby, które składają wnioski o świadczenie wychowawcze drogą tradycyjną (papierową). Wielokrotnie zdarzają się osoby, które były zachęcane przez pracowników do składania wniosku drogą elektroniczną, jednak składały wnioski w sposób tradycyjny, w formie papierowej, m.in. ze względu na brak dostępu

---

do komputera, czy też konieczność pomocy ze strony pracownika przy wypełnieniu wniosku. Z takiej formy wystąpienia o świadczenie dla dzieci korzystały w dużej mierze odbiorcy wrażliwi, a więc rodziny ubogie, z mniejszych miejscowości, a także rodziny wykluczone cyfrowo (bez dostępu do komputera lub internetu). W związku z powyższym byłoby to krzywdzące dla dzieci, na które rodzice nie mogliby złożyć wniosków, a jednocześnie uzyskać wsparcia finansowego, które jest niezbędne do ich funkcjonowania. Planując oszczędności w zakresie kosztów obsługi Programu, Projektodawcy nie powinno umknąć, iż to właśnie te rodziny, szczególnie narażone na skutki wykluczenia, wymagające wsparcia, staną się głównie „ofiarami” ograniczonej dostępności i stworzonych barier w możliwości np. tradycyjnego złożenia wniosku, uzupełnienia braków w postępowaniu, a także znacznego oddalenia ich miejsca zamieszkania od jednostki ZUS, w której będzie istniała szansa na kontakt z urzędnikiem. Ustawa z dnia 19.07.2019r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami zobowiązuje organy administracji do zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz, co ważne, informacyjno- komunikacyjnej. Wskazuje również bariery, czyli przeszkody lub ograniczenia architektoniczne, cyfrowe lub informacyjno- komunikacyjne, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Wobec powyższych zapisów przyjętych przepisów, mających na celu chronić grupę osób ze szczególnymi potrzebami, propozycja składania wniosków o świadczenie w ZUS jedynie w formie elektronicznej stoi w oczywistej sprzeczności z przyjętymi już regulacjami.

2. Przejęcie zadań realizowanych w samorządach przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych spowoduje konieczność zwolnienia z pracy osób dotychczas realizujących ww. zadanie w gminach. Zadania dotyczące ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci samorządy realizują od 2016r., na początku świadczenie na pierwsze dziecko przyznawane było z uwzględnieniem kryterium dochodowego. Wiązało się to ze szczegółową weryfikacją wniosków oraz dochodów rodzin. Pięć lat doświadczenia w realizacji zadania przyczynia się do sprawnego, szybkiego rozpatrywania wniosków przez wykwalifikowanych pracowników, których teraz będzie trzeba zwolnić. Zwolnienie będzie skutkowało wypłatą odpraw, zasiłków dla bezrobotnych, być może odszkodowań. Powyższe działania mogą prowadzić do zwiększenia bezrobocia w skali kraju, załamań psychicznych zwalnianych osób, a także długofalowych kosztów pomocy np. społecznej dla rodzin ww. osób, jeśli pozbawione zostaną one dotychczasowych źródeł dochodu. Samorządy niejednokrotnie zgłaszały potrzebę, aby świadczenie przyznawać do 18r. ż., bez konieczności składania co roku nowych wniosków i produkowania niepotrzebnie dodatkowych dokumentów (w szczególności kiedy świadczenie jest przyznawane bez względu na dochód wnioskodawcy). Koszt obsługi świadczenia wychowawczego również zmniejszył się i obecnie wynosi 0,85 %.

Projektodawca (MRiPS), przyjmując również koszt obsługi jako 0,1 % kwoty przeznaczonej na wypłatę świadczeń wychowawczych, zdaje się nie dostrzegać, że nawet po zakładanych

---

---

zmianach legislacyjnych, zarówno prowadzenie dotychczasowych postępowań, jak też nowych, rodzić będzie znacznie wyższe koszty związane m.in. z przyznawaniem świadczeń w formie rzeczowej, przeprowadzanymi wywiadami środowiskowymi w celu weryfikacji uprawnień do świadczenia 500+, wszczynanymi postępowaniami wyjaśniającymi w związku z weryfikacją uprawnień do świadczenia, np. w zakresie rodzica faktycznie sprawującego opiekę nad dzieckiem lub w sprawie świadczeń nienależnie pobranych. Do tego należałoby uwzględnić również postępowania odwoławcze, egzekucyjne i dotyczące ulg w spłacie należności. O wszystkich ww. kosztach projektodawca nie wspomina w założeniach do nowelizacji, a mają one znaczenie dla realnego określenia finansowych skutków zmian. Jednocześnie należy podkreślić, że program zakładał koordynację świadczeń, współpraca jst z Wojewodą na terenie naszego województwa układa i układała się bardzo dobrze. Zakładać należy, że również tam są zatrudnione osoby, które mogą stracić pracę.

Proponowane zmiany, w momencie gdy, zadania są realizowane sprawnie przez wykwalifikowanych pracowników, bez podjęcia konsultacji z samorządami, są niezrozumiałe i krzywdzące zarówno dla realizatorów, jak i dla wnioskodawców.

Proponowane zmiany wprost podważać mogą zasadność, celowość i gospodarność dotychczasowych wydatków z budżetu państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego, poniesionych na stworzenie i utrzymanie infrastruktury służącej realizacji Programu (zakup licencji informatycznych, wyposażenia, przystosowanie pomieszczeń, szkolenia pracowników etc.). Należy zwrócić uwagę, że efektywność realizacji ww. zadania przez jst nie była dotychczas podważana przez rządzących, a wręcz przeciwnie, kolejni ministrowie rodziny wyrażali wdzięczność za sprawną i płynną obsługę wypłaty świadczenia, szczególnie w okresach przedświątecznych. Tym bardziej niezrozumiałe dla samorządów jest przekazanie zadania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, argumentowane m.in. niską efektywnością realizacji zadania przez samorządy. Skoro zadanie jest realizowane na bieżąco, sprawnie, bez zbędnej zwłoki, dziwi używanie w dotychczasowej debacie dotyczącej zmiany realizatora tego świadczenia, społecznie szkodliwego i niesprawiedliwego argumentu, wręcz krzywdzącego dla samorządów, mówiącego o niskiej efektywności działania w tym zakresie.

3. Przyznawanie świadczenia wychowawczego bez okresu zasiłkowego niesie ze sobą duże zagrożenie. Aktualnie okres świadczeniowy trwa 12 m-cy. W skali roku świadczenie wychowawcze na jedno dziecko wynosi łącznie 6 tysięcy złotych. Przyznanie uprawnienia do świadczenia wychowawczego rodzi względem osoby pobierającej obowiązek zgłaszania każdej sytuacji, mającej wpływ na prawo do świadczenia, choć w praktyce większość klientów tego nie dopełnia. Konieczność składania wniosku co roku, na nowy okres zasiłkowy, wymusza podanie w nim aktualnych danych. Jednostki samorządu terytorialnego podczas weryfikacji wniosku mają możliwość ustalenia aktualnego stanu faktycznego (ewentualnych sytuacji, w efekcie których orzeka się zwrot świadczeń, wraz

---

---

z odsetkami ustawowymi). Przyznanie prawa do świadczenia bez okresu zasiłkowego mogłoby skutkować zwrotem takich świadczeń w bardzo wysokich kwotach, co stanowić może ogromne obciążenie finansowe, a w praktyce duże zagrożenie dla stabilności finansowej rodzin, względem których orzeczono zwrot świadczeń za dłuższy okres.

Biorąc pod uwagę przedstawione powyżej argumenty, wnosimy jak na wstępie. Prosimy także o przesłanie odpowiedzi Pana Premiera na podniesione argumenty i zaprezentowane stanowisko Forum.

Podkarpackie Forum Pomocy Społecznej jest jednostką integracyjno-edukacyjno-konsultacyjną działającą przy Podkarpackim Ośrodku Samorządu Terytorialnego, który jest ośrodkiem regionalnym Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego.

Celem działania Forum jest doskonalenie poziomu i sprawności funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, poprzez integrację ich przedstawicieli, wymianę doświadczeń i dobrych praktyk oraz prezentowanie opinii członków Forum wobec innych instytucji czy organizacji. Ten ostatni realizowany jest m.in. poprzez wyrażanie stanowisk w sprawie obowiązujących aktów prawnych. Podkarpackie Forum Pomocy Społecznej zrzesza obecnie 74 członków- dyrektorów i kierowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu województwa podkarpackiego.

Z wyrazami szacunku

Do wiadomości

1. Pani Marlena Maląg – Minister Rodziny i Polityki Społecznej
-